

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Конференция

Казбек Коков даражалы ведомстволар аралы илму-практика конференциягъа къатышханды

Москвда Россейни къоруулау министри, армияны генералы Сергей Шойгуну башчылыгы бла 4-чю ведомстволар аралы илму-практика конференция бардырылганды. Анда сёз Россей Федерацияны къоруулау бёлюмюне салынган борчлары толтурууда информация байламлыкъланы магъанасыны юсюнден барганды. Аны ишине видеоконференция байламлыкъла амал бла Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коков да къатышханды.

Илму форумда сёлеше, россейли аскер ведомствону таматасы шёндюгю болумда къыралны къоруулау бла байламлы борчлары толтурууда къырал власть органлары ишлерин бирге тийишдириуню магъанасы бек уллу болгъанын чертгенди. Ведомстволаны

келишип мадарла этиулерни къаллай бирге хайырлы болгъанларына шагъатха уа «Восток-2018» аскер юрениулени келтиргенди. Алада жамауатны эмда тийрелени къоруулау жаны бла ишлени бирге тамамлауну планы жарашдырылганды эмда толтурулганды.

Сергей Шойгу Россейни Президенти 2024 жылгъа дери кезиуге стратегиялы эмда миллет борчла салгъанын эсгертгенди. Аланы жаланда профилыни министерстволаны бла ведомстволаны араларында байламлыкъланы, бирге ишлеуню хайыры бла толтурургъа боллугъун чертгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы РФ-ни Къоруулау министерствосуну Информация эмда асламлы коммуникацияла департаментини материаларына кёре хазырлагъанды.

ПРИЁМ

Тийишли буйрукъла берилгендиле, аланы толтурууну болжаллары да тохташдырылгандыла

Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** «Единая Россия» партияны регион жамауат

болушлукъ этерге кереклиси бла байламлы эдиле.

Битеу кётюрюлген проблемалагъа кёре тийишли министерстволаны бла ве-

приёмныйинде республикада жашагъан бир къауум адам бла тубешип, аланы тилеклерине бла тарыгъуларына тынгылагъанды. Ала уа асламысында жашар жерлери тар, осал болгъанлары, социал тёлееу бла льготала, кёп сабийли юйюрлеге

домстволаны башчыларына, муниципал къуралыулары таматарларына да буйрукъла берилгендиле, аланы толтурууну болжаллары да белгиленгендиле.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Парламент

Туура этилген битеу проблемаланы Татьяна Егорова энчи контрольгъа алганды

КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова, «Единая Россия» Битеуроссей политика партия къуралгъанлы 17 жыл толгъанына жоралап, приём бардырганды. Анга келгенлени бирлери жоллада болум аланы бек тынгысыз этдирген билдиргендиле, башхалары медицина болушлукъ керек болгъанларын айтхандыла, ючюнчюлери жаяу жолла

болмагъанына, билим берiu учрежденияны башы тозурагъанына тарыкъгъандыла.

Битеу туура этилген проблемаланы КъМР-ни Парламентини Председатели энчи контрольгъа алганды. Керек болгъанлагъа уа юридический консультация берилгенди, ангылатуула да этилгендиле.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Жыйылыу

Эл мюлк жерлени файдалылыкъларын кётюрюрге борч салыннганды

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** республиканы агропромышленность комплексин айнытуу бла байламлы ишчи кенгеш бардырганды. Ол федерал ара АПК-ны баш магъаналы ишлерине уллу болушлукъ этгенин эсге салганды, аны тийишлисича хайырланаргъа

керек болгъанын чертгенди.

Эл мюлк жерлени не къадар толу хайырланар, аланы файдалылыкъларын кётюрюрючюн жангы технологияланы кенг халда сингдирирге, тахта кёгетлени бла жемишлени жарашдырууну аякъландырыргъа, жангы ишчи жерле къуаргъа керекди, деп белгиленгенди кенгешде.

КъМР-ни Правительство-суна эл мюлк продукцияны ёлчеми ёсгенин эсге алыу бла АПК-ны айнытууну республикалы программасына тюрлениуле кийирирге буюрулганды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Эс буругъуз

«Заманны» электрон тюрлюсю чыгъып башлагъанды

Хурметли окъуучуларыбыз!

Энди «Заман» газетни электрон тюрлюсю да жарашдырылып башланганды. Аны эки номери чыкъганды. Андан ары аны **бараз** эмда **байрым** кюнледе окъуп турургъа боллукъсуз.

Газетни тёрели къагыт тюрлюсюн а алгынча **геуюрге**, **орта** эмда **шабат** кюнледе алып турлукъсуз.

«Заманны» электрон тюрлюсюн Интернетде бу адрес бла табаркысыз: **электрон версия: gazeta.zamankbr.ru**

Жазылыу-2019

«Заманны» - хар таулу юйге!

Багъалы шухъла!

Ана тилибизде чыкъган газетибиз къыраллыгыбызны магъаналы белгилеринден бириди. Аны таулу юйюрледе болуу, кёрюнююу къууанчды, ёхтемликди. Ол кесибизни ёз халкъыбызны адамына санагъаныбызны шагъатлыгыды, сабийлерибизни, туудукъларыбызны тюз ёсдюрюуню, тилибизни ышаннгылы сакълауну шартыды. Алайды да, келигиз, «Заманнга» жазылайыкъ, аны алайыкъ, окъуюкъ!

Бизни индексибиз - 51532

Кенгешле

«Суу кытылык сынагъан
шахарларыбыз бла
эллерибиз болмасынла»

Тюнене Казбек Коков КъМР-ни Правительствосуну башчылары, муниципал районланы бла шахар округланы оночулары бла кенгеш бардыргъанды эмда ала бла республиканы суу бла жалчытыуну юсюнден селешгенди. Ол жаны бла проблемаланы араларында бек кыйынлагъа суу быргыыланы тозурагъанлары, сууну контрольсуз эмда эркинликсиз жыйышдыруу, аны къаллай бир хайырланганы тюз тергелмегени саналгъандыла. Адамларыны саны он мингге жетген беш элде – Арикде, Белоглинскоеде, Плановскоеде, Герменчикде - ара водопроводну болмагъаны, бир-бир районлада уа сууну терк-терк тыйылганы бютунда тынгысыз этдиреди.

«Арт жыллада бу бөлюмде халны тюзетирге бек кеп ахча, кюч да къоратылгъанды, алай артык уллу тюрлени жокъду. Бизни адамларыбыздан кеплери ичере жаралуу сууну кереклиси тенгли бир алалмайдыла. Мында болжалгъа салынмазлык мадарла керек болуп турадыла. Халны терк окуна тюзетип къояргъа онг болмазлыктын да ангылайма, алай аны игилендир ючюн къолубуздан келгени аямазгъа керекбиз.

Бююнлюкде биз адамларыбызны жашуларын ырахатлы этерге деп кесибизге аллай борч салабыз, алай беш жылдан миллет проектлени толтуруп бошагъандан сора, биз

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

кранларыбыздан суу чыкъмазча халгъа жетерге боллукъбуз. Да сора халкыны жашауун игилендириуню юсюнден айтып тургъандан не магъана? Бизде суу кытылык сынагъан шахарла бла элле болмазгъа керекдиле. Къаты оноула бла амалла этерге изленип турады, деп чертгенди регионну башчысы.

Казбек Коков тохташхан болумну тюзетиу жаны бла комплекс мадарла жарашдыргъа эмда аланы толтуруп башларгъа кереклисин эсертгенди. Жыйылууда суу бла жалчытхан системала къалай хайырланылгъанларын дайым контрольда тутаргъа, суу керексиз саркъмазча этерге, быргыыланы, суу жыйылгъан сооружениланы тап халгъа келтирирге, абонентлени жангыдан тергерге кереклиси айтылгъанды. Ичер сууну аяр ючюн а элде арыкла тартып, адамла бахчаларын андан сугъарырга этиу тюзге саналгъанды.

Туризмни аякъландырыуу
жоллары белгиленгенди

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коков туризм бла байламлы бардыргъан ишчи кенгешде ол магъаналы бөлюмню жууукъ жыллада эмда келир заманда айнытууну баш магъаналы борчлары белгиленгенди.

Республиканы туризм жаны бла онглары толусунлай хайырланылмайдыла, деп эсерттилгенди кенгешде. Къабарты-Малкъарда солургъа, бакъдырыргъа да уллу онгла болгъанларыны юсюнден хапарны кенг жаяргъа, тышындан келгенлеге, кесибизни адамларыбызны да солурча амалланы игилендирирге, туристлени санына энтта къошулуурча этерге кереклисине энчи эс бурулгъанды.

Дагыда регионну жеринде болгъан туризм-рекреация тирелени айнытууну жангы программаларын жарашдырыргъа, алгыннгылагъа да тюзетиуле кийирирге борч салыннганды. Аллай зонала бизде 11 боладыла, ол санда «Нальчик», «Приэльбрусье», «Жылы-Суу», «Аушигер», «Бызынгы», «Тамбукан», «Долина нарзанов», «Чегем чучуурла», «Чирик келле».

Туризм, дегенди Казбек Коков, Къабарты-Малкъарны экономикасыны бийик хайырлы бөлюмлеринден бириди. Ол иги айныса, бюджетге фрайда кёбюрек тошерикди, жангы ишчи жерле да къураллыкдыла.

Документле

Багова Фатимат Бердовнаны Нальчик сюд районну
3-чю номерли сюд участкасыны жарашдырыуу
судьясыны къуллугъуна салыуну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы
Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «и» пунктуна, 117-чи статьясыны 3-чю кесегине эмда «Къабарты-Малкъар Республиканы жарашдырыуу судьяларыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 6-чы эм 7-чи статьяларына тийишлиликде Къабарты-Малкъар

Республиканы Парламентини бегим этеди:

1. Багова Фатимат Бердовнаны Нальчик сюд районну 3-чю номерли сюд участкасыны жарашдырыуу судьясыны къуллугъуна 10 жылгъа салыргъа.

2. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы

Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2018 жыл 29 ноябрь, № 960-П-П

Алевтина Кемаловнаны Черек сюд районну
1-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыуу
судьясыны къуллугъуна салыуну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы
Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «и» пунктуна, 117-чи статьясыны 3-чю кесегине эмда «Къабарты-Малкъар Республиканы жарашдырыуу судьяларыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 6-чы эм 7-чи статьяларына тийишлиликде Къабарты-Малкъар

Республиканы Парламентини бегим этеди:

1. Занкишиланы Алевтина Кемаловнаны Черек районну 1-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыуу судьясыны къуллугъуна 10 жылгъа салыргъа.

2. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы

Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2018 жыл 29 ноябрь, № 961-П-П

Кижавева Марина Вильгельмовнаны Нальчик сюд
районну 11-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыуу
судьясыны къуллугъуна салыуну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы
Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «и» пунктуна, 117-чи статьясыны 3-чю кесегине эмда «Къабарты-Малкъар Республиканы жарашдырыуу судьяларыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 6-чы эм 7-чи статьяларына тийишлиликде Къабарты-Малкъар

Республиканы Парламентини бегим этеди:

1. Кижавева Марина Вильгельмовнаны Нальчик сюд районну 11-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыуу судьясыны къуллугъуна 10 жылгъа салыргъа.

2. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы

Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2018 жыл 29 ноябрь, № 962-П-П

Хапачев Вячеслав Владимировични Бахсан сюд
районну 2-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыуу
судьясыны къуллугъуна салыуну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы
Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «и» пунктуна, 117-чи статьясыны 3-чю кесегине эмда «Къабарты-Малкъар Республиканы жарашдырыуу судьяларыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 6-чы эм 7-чи статьяларына тийишлиликде Къабарты-Малкъар

Республиканы Парламентини бегим этеди:

1. Хапачев Вячеслав Владимировични Бахсан сюд районну 2-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыуу судьясыны къуллугъуна 10 жылгъа салыргъа.

2. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы

Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2018 жыл 29 ноябрь, № 963-П-П

Тюбешину

Налмаз инструментлеге сурам ёседи

Бу кюнде «Терекалмаз» предприятигъа Узбекистанны, Тюркню, Къазахстанны, Россейде талай шахарны эмда «Росгеология» компанияны келечилери келгендиле. Тюбешинге Къабарты-Малкъарны промышленность эмда сатыу-алыу министри Шамиль Ахубеков бла Терк районну администрациясыны башчысы Муаед Дадов да къатышхандыла, деп билдиргенди Промышленность эм сатыу-алыу министерстводан.

Кенгешде Россей Федерацияда жарашдырылгъан промышленность продукцияны тыш къыраллагъа сатыуну, производствону айнытууну жолларыны юсюнден селешингенди.

«Терекалмаз» саулай Россейде эмда СНГ-да налмаз

инструментле чыгъаруу жаны бла эм уллу заводха саналады. Аланы кеп тюрлюлерин жарашдырыуу эмда производствода хайырланылгъан технологияла жаны бла анга жетген жокъду. Предприятие продукциясын бизни къы-

ралда кеп регионлагъа, Къазахстанга, Белоруссияга, Украинага, Узбекистанга, Тюркге, Англияга, Бирикген Араблы Эмиратлагъа, Швейцарияга да сатады.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЖЕТИШИМ

Республикабыз - сабийлени саулу къылары иги регионланы тизмесини бек башында

Къабарты-Малкъар ёсюп келген телюню саулу къы бла байламлы кёрюмдюле барысында да иги болган рейтингни башына чыкъгъанды. Ол тизме уа Битеуроссей халкъ фронт жыйышдыргъан шартлагъа кёре жарашдырылгъанды.

Саулу къылары иги болган сабийлени саны Къабарты-Малкъарда барысында да кепдю (53,1 процент). Аны ызындан Чечен Республика (50,8 процент) эмда Къарачай-Черкес (47,4 процент) барадыла, деп билдириледи ОНФ-ни сайтында.

Сый берүү

Кенжеде бу кюнледе «Солдатны анасыны жюреги» деген патриот акция бардырылган. Аны Сауутланган кючлени запасадагы офицерлерини «Мегапир» миллет ассоциациясыны КъМР-де биригиюю, «Боевое братство» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар республикалы бёлюмю, Граждан обществовону институтлары бла байламлыкыла жюртютоум эмда миллетлени ишлери жаны бла министерствосу, Нальчикни жер-жерли администрациясы эмда ветеранланы шахар совети, Кенже эли администрациясы кырагандыла.

КъМР-ни культурасыны сыйлы кыулукчусу, КъМР-ни Жамауат палатасындан Мария Котлярова, Кавказны халкъ поэти, Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы кыулукчусу, Акъ-Сууну ветеран организациясыны таматасы Гуртуланы Салих, Чегем шахарны жер-жерли администрациясыны башчысы Леонид Макоев, Бахсан шахарны, Бахсан эм Зольск районланы аскер комиссары Мухамед Сосналиев, «Боевое братство» Битеуроссей жамауат организацияны регион бёлюмюно таматасы Гелястанланы Барасбий, министрволаны бла ведомстволаны, районланы бла эллени

СОЛДАТЛАНЫ АНАЛАРЫНА - БАШ УРУУ, МАХТАУ САЛЫУ

келечилери, ветеранла, устазла, школчюла да келгендиле. Аланы запасадагы офицерлени миллет ассоциациясыны КъМР-де бёлюмюно таматасы Атайланы Жашарбек алгышлаганды. Ол бу акция битеуроссей магъаналы болгъанын, Улуу Хорламны 75-жыллыгына хазырланган кезиуде Краснодар крайны Тимшевское шахарында «Ана» деген эсгертмени кыатында кыурагъанын да билдиргенди. «Ма ол эсгертме Епистиния Сте-

андан да кеп жашлары фронтха кетип жоюлгъан юйюрлени излеп, табып, эсепле алгъанларын билдиргенди. Сёз ючюн, Каменномостскоедун Куна Куважюкова сегиз жаш ёсдюрген эди, аладан алтысы уруш аулакыла кыалгъандыла. Ана уа балалары барысы да бир орамда жашарла, сабийле да ёсдюрюрле деп, алай умут эте эди. Не медет, кыадар башха тюрлю оноу этгенди.

Акъ-Суудан Бачиланы Сюдюк бла Жаңдар да сегиз жаш бла эки кызы ёсдюргендиле. Жашладан алтысы аскерге кетип, бири да артха кыайтмай кыалгъанды. Анагъа бла атагъа уа тынчмы эди он сабийни аягы юсюне салгъан? Ала уа сакъламаймы эдиле туудукъланы. Айхай...

Кенжеден Баблина бла Бата Баловла да урушха жети жашларын ашыргъан эдиле. Аладан бири да артха кыайтмагъанды. Ана уа ахыр кюнюне дери кыабакъ эшиклеринден кёзюн алмай, аланы сакълап турганды. Аллай юйюрле, жарсыугъа, дагыда кендюле: Кенденден Жанатайлары, Булунгудан Макытлары, Тёбен Чегемден Малкъондулары... Кыайсы бирин санагъын!

Мамыр жашауда уа кыаугалы жерледе аз жашыбызмы жоюлады. Быйлыны март айында Сирияны башында террористле россейли самолётну агъзып, анда отуз алты аладан ёлгенди. Аланы араларында Шалушка элден Чабдарланы Батыр, Чегемден Залим Богатырев да болгъандыла. Аланы атларын эшитгенде, залда олтургъанла аналарына ёрге туруп кыайгы сёз бергендиле.

Грозный шахарда баргъан кыаугалы уа Роза Халишхованы

жашы тас болгъанды. Ол бююн да не ёлгенлени, не сауланы араларында жокъду. Ана уа тохтаусуз излейди жашын, жетмеген жери кыалмай.

Улуу ата журт урушда ёлгенлени жууукъларына эмда бу кюнледе тюрлю-тюрлю жерледе баргъан кыаугаланы кезиуринде жоюлгъанланы аналарына «Мегапир» ассоциацияны таматасы Дмитрий Язов кыол салгъан дипломла, майдалла,

Сахнагъа жашлары бююнлюкде кыурагъа кыулукъ эте тургъан анала, аскерчиле келери да чакъырылгъандыла. Алагъа да сый-намыс берилгенди, алгышла этилгендиле.

Ёсюп келген тёлюно патриот ниетде юйретиуге кыыйын салгъан устазла да унутулуп кыалмагъандыла. Алагъа ёспас этип Мария Котлярова, Владимир Абаинов, Кенжени администрациясыны башчысы Олег Пшеноков, дагыда кепле селешгендиле. Гуртуланы Салих а «Ата журт урушну кезиуонде аталарыбыз этген кишиликини шендого тёлюне билдиреми?» деген назмуон окугъанды, библиотекагъа да китапларын саугъа этгенди.

Атайланы Жашарбек.

Гуртуланы Салих бла шахар советни ветеранларыны председатели орунбасары Лёля Пшихачева Бачиланы Людмиланы саугъалайдыла.

Акцианы мураты - аскерни бла жамауатны араларында байламлыкъланы кючлеудю, Россейге чынтты инсанла ёсдюрген аналагъа махтау салыуду.

Эли Маданият юйюне ол кюн бир да болмагъанча кеп адам кыйылгъан эди. Ол санда КъМР-ни Парламентини Билим берии, илму эмда жаш тёлю политика жаны бла комитетини председатели Светлана Азикова, поэт,

панаолагъа салыннганды. Аны тогуз жашы да урушха кетип, андан кыайтмай кыалгъандыла. Бир жашы уа Совет Союзуни Жигити деген атха тийишли болгъан эди. Ма аллай аналагъа сый берии барыбызны да борчубузду», - дегенди Жашарбек.

Дагыда ол «Мегапир» бу патриот акциягъа материалла жыйуу жаны бла улуу иш бардыргъанын, эл сайын айланyp, беш эм

багъалы саугъала, гюл кысымла да берилгендиле.

Ол тюбешиуно кезиуонде дагыда КъМР-ни жаш патриотларын юнармеецлени сатырларына кыуанчлы халда алыу да болгъанды. Запасадагы полковник, кеп кыурап саугъаланы иеси Евгений Смирнов, Мухамед Сосналиев эмда Афганистанда урушха кыатышхан Александр Сотников кыызлагъа бла жашлагъа кызыл беретле кийдиргендиле. Ата журтха тюз ниетли кыулукъ этигиз деп, капсуланы да бергендиле. Ол 20-чы номерли ортша школну музейинде сакъланырыкыды.

Сахнада улуу экранда Къабарты-Малкъарны жашлары Ата журт урушну кезиуонде болдургъан жигитликлерини юсюнден хапарлагъан документли фильм кёргозюлгенди. Ирина Аришева, Заур Молов, Альберт Гашаев жырлагъандыла, Бабуент эмда Атажюкино элдегиде кадет интернатланы курсантлары уа назмула айтхандыла. Залда олтургъанла алагъа толкун кыарсла бла ыразылыкъларын билдиргендиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

Белгилеу

Кеслерни да назмула айтдыла, башхалагъа да тынгылагъыла

Хасанияны 16-чы номерли школунда, эли библиотеказыны таматасы Улбашланы Асият кыурап, Ананы кюнюне аталгъан жыйылыу бардырылган эди. Аны ишине мектепни устазларыны, окъучуларыны кыаууму кыатышхандыла. Чакъырылгъан кыонакыла аладан сора да болгъандыла, ол санда КъМР-ни бла КъЧР-ни халкъ поэти Созайланы Ахмат эм «Заман» газетни бёлюмюно редактору журналист, жазыучу Османланы Хыйса.

Улбашланы Асият алгъа огъурлу иште келгенлери ючюн жазыучулагъа жюрек ыразылыгын билдиргенди. Ызы бла сёзюно Созайланы Ахматха бергенди. Ол тауча, орусча да Казимни, Кыайсынны, Танзиланы назмуларын окугъанды.

«Таулу анагъа» деген назмусун да айтханды. Дагыда бизни тилибиз бек байды, аны багъ-

алагъыз, сакълагъыз. Таулу болгъаныгыз бла ёхтемленигиз деп, насийхат этгенди.

Андан сора ариу, тизгинли школчюла малкъар жазыучуланы аналагъа, ана тилге

аталгъан чыгъармаларын келден айтдыла. Устаз Ажоланы Аслижан Алиевна уа Османланы Хыйсаны «Анамы урчугъу» деген хапарын окуду. Дагыда аны сёзлерине жазылгъан жыргъа тынгылагъыла.

Ахырында кыонакыла ёз тилибизни сакълаугъа улуу себеплик этген «Заман» газетибизни, «Минги-Тау», «Нюр» журналланы юслеринден да айтхандыла. Устазланы, окъучуланы сорууларына жууапла бергендиле. Кете туруб а гитче классланы окъучулары бла суратха да тошгендиле. Ала жазыучула бла жолукъгъанларына бек кыуаннгандыла. Мындан арысында да келе турурларын тилегендиле.

Лейлу улу Х.

АКЦИЯ

ХОРЛАМНЫ ТУУДУКЪЛАРЫ КИТАП ОКЪУЙДУЛА

Черек районда бу күнлөдө "Хорламны китап окъуучу туудукълары" деген акция эстафета халда бардырылганды. Ол Улуу Ата журт уруш бошалгъанлы 73-жыллыгына жораланганды. Аны Мечиланы Кязим атлы район китапханада ишлегенле, ёсюп келген тёлую патриот ниетде юйретиуде Экинчи дуня къазуатны юсюнден литератураны магъанасы уллу болгъанын эсге алып, сабийле аллай китапланы бютюн кёп окъурча этерге.

Акциягъа къатышханла урушну юсюнден чыгъармаладан биринден юзюкню шатыкъ окъурга керек эдиле. Алагъа Черек районну администрациясыны башчысыны орунбасары Улбашланы Сахадин, ветеран организацияны таматасы Чеченланы Георгий, устазла, окъуучула да къарагъандыла эмда багъа бичгендиле.

Районну Маданият юйюнде, библиотекада ишлегенле да Совет Союзну Жигитлери Уммайланы Мухажирни бла Кубати Кардановну юслеринден хапарлагъан сурат эмда китап кёрмочле да къарагъандыла. Алчакъланы Артур а, школчула бла бирге аскер жырланы айтып, келгенлени жюреклерин къозгъагъанды. Жыйылыну кезиуонде чыгыш сёлешгенле жер башында мамырлыкъдан багълалы бир зат болмагъанын эсгертип, аны сакъларгъа чакъыргъандыла.

Улуу Ата журт урушну юсюнден адабият окъуула районну элдерини битеу китапханаларында бардырылгандыла. Энди уа быллай акция Элбрус районда бардырылгъады.

БЕЗЮЛАНЫ Залина.

ОЮМ

Тынгылаучула ариу, жүрекке жетген жырланы сакълайдыла

Малкъар халкъ жырчыладан не заманда да бай эди. Айтхылыкъ Омар, Беппайланы Сергей, Жанатайлы Исмайыл, Теууланы Шарарфутдин, Текуланы Махмуд, Бийчекуланы Абидин, Алтууланы Зоя, Таукенланы Тамара, Гергъокъланы Тамара эм дагъыда башхала Шимал Кавказдан тышында да белгили эдиле кеслерини сейир ауазлары бла. Аланы жырлары бла пластинкала хар таулу юйюнде да жүрюгендиле. Дагъыда фахмулу жырчылары ауазлары хаман да радиодан бла телевидениядан эшитилгенлей тургъандыла. Миллет жырларыбыздан сора да, классика чыгъармаланы да болмагъанча аламан айтхандыла. Ала ол кезиуде телерадио комитетни хоруну эм Музыка театры солистлери болуп тургъандыла.

70-чи жыллада уа элерибизде бла шахарларыбызда музыкалы инструментал жырчы къауумла да къуралып башлайдыла. Аладан биринчиси Яникой элни «Эррей» ансамблиди. Аланы ызларындан бабугентчиле, кенделенчиле, огъары эмда жангы малкъарлыла да къармашып тебирейдиле.

Къысхасын айтханда, 90-чы жылланы ортасына дери коллективле айнып, тынгылаучуланы жангы, ары дери белгили болмагъан макъамлы жырла бла къууандырып тургъандыла. Ол кезиуде къарачайлыла бла бирге халкъ чыгъармачылыкыны фестивалылары да бардырылгъанлары эсимдеди. Алагъа адамла элледен автобуслла бла келиучо эдиле. Концертле уа Жашил театрдэ ётюп, ол топпла-толу болуучу эди...

Жарсыгъа, арт 25 жылда аллай зат жокъду. Болсада жырчыларыбызны

Жашууланы Башир, Текуланы Амур, Ирина Ракитина, Холамханланы Къайсын.

санына кюнден-кюнге къошула барады. Бюгюнюкюде биз Текуланы Амурну, Газаланы Алимни, Мусукуланы Русланы, Тёпеланы Алимни, «Иман» жырчы къауумну эстрадабызны «акъсакълларына» санаргъа боллукъбуз.

Тюменланы Жаннет.

Нек дегенде сахнагъа арт он жылда кёл жаш артист келгенди. Холамханланы Къайсын, Атырзаланы Эльдар, Созайланы Нату, Жаболаны Замира, Байсолтанланы Инара, Жаникаланы Эльдар, Жуболаны Жамболат, Гергъокъланы Халимат, Къабардокъланы Зухура, Атырзаланы Танзила, «Жашлыкъ» жырчы къауум, Этчеланы Ислам, Занкишиланы Марат жангы тёлую келечилеридиле. Жыргъа берилгенлени

Жаникаланы Эльдар.

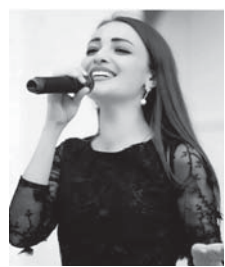
Жуболаны Жамболат.

араларында къызларыбыз аз болмагъанлары къууандырадыла. Нек дегенде 90-чы жыллада ол жаны бла хал бир кесек башхаракъ эди. Бечелланы Заремадан бла Тюменланы Жаннетден сора тишриу ауазла жокъну орунда эдиле. Бюгюнюкюде уа мен башда санап чыкъган фахмулу къызларыбыз ариу жырлары бла кёллени эслеринде къаладыла. Алгъаракъда мен Байсолтанланы Инара айтып «Алдадын» деген жырны эшитгенме. Аны сёлзе-

рин, макъамын да фахмулу автор Хабланы-Бачиланы Марьям жазганды. Ол, мени оюмуна кёре, башхаладан айырмалыды. Аны айтханым, бюгюнюкюде жырланы 80 проценти нек эсе да миллет тартыуладан къуралгъан макъамла бла башландыла. Сора ол асыры созулады. Инара айтхан а, мен ангылагъандан, башхаланы араларында тас болуп къалмай, мил-

Тёпеланы Алим, Газаланы Алим эм Атырзаланы Эльдар.

Байсолтанланы Инара

летибизни шёндюгюлю жыр искусствосун къайда да кёргозторча проектди.

Дагъыда мен сезе келгенден, бизни белгили жырчыларыбыз Газаланы Алим, Текуланы Амур, Тёпеланы Алим, Мусукуланы Руслан, «Иман» жырчы къауум кеслерини чыгъармачылыкъларын къоюп къойгъанчады. Айхай да, ол алай туюлюдю дерикле да чыгъарла. Болсада жашла арт кезиуде тынгылаучуланы жангы жырлары бла къууандырып «къыйнамайдыла». Ким биледи, хар бирини да бир сылтау болуп, алай жамаут а сакълайды. Радодан бла экрандан жылла бла дайым бир затла эшитилип турсала, кёлле чамланган окъуна

этедиле. Бизни адамларыбыз да жырчыларыбыз къоншу миллетлени келечилеринден артка къалмазларын сюедиле...

Бу жаны бла хал жаш артистлерибизде онгуду. Ала, бир бирлеринден артка къалмазгъа кюрешип, жырла жаздырадыла, клипле алдырадыла. Сёз ючюн, Созайланы Натуну «Тауча, бирча...», «Где же ты» деген жырларын тойлада, байрамлада да уллу, гитче да сойюп айтадыла. Кёл болмай ол биринчи сагъынлыгъанына клип да алдырадыла. Гергъокъланы Халимат да орус тилде «Тост» деген жырны клипин Огъары Малкъарда алдырып, къарачуну табийгъатыбызны ариулугъу бла шагъырей этгенди. Дагъыда чертип былтыр Атырзаланы Эльдарны Къулийланы Къайсынны «Мой Чегем» деген назмуна жазылган жырнын бла клипин белгилерчады. Болмагъанча аламан ариу бардырылган съемкала кёллени сейир этдиргендиле.

Дагъыда Жаникаланы Эльдарны «Аманат» деген жырны къарачай-малкъар халкыны гимнини саналып къалганды. Аны къарачайлы жаш Солтан Тогоидзе жазганды. Бу чыгъарма бла кесини арт кере ётдюрген туююшюне Тюменланы Альберт да чыкъганды. Андан бери спортчуларыбыз, аны миллетибизни халын ачыкълагъанга санап, рингге аны бла барадыла.

Алайды да, жырчыларыбыз эринмей, башхаладан артка къалмай кюрешип, миллетибизни жарыкъ чыгъармалары бла къууандырырга итингенлей турурла деп ийнаныргъым келеди.

ТАППАСХАНЛАНЫ
Аминат.

Адабият

БАРЫП ТУРСАНГ...

Шошлуккына жаулугу, кыанатлыча, инбашларына тошпоп, кыарт адамны кыучаклайды. Жаулуккыму ушатады ол тиширину кыанатлыгыга огъесе тиширину ушатады ол жаулуккына кыанатлыгыга – ангылаган кыйынды.

Агъач шинтикде, аркъасын эрттенден ингирге дери кюн кыздырган хунагы тиреп, олтурады Аминат. Аны кесича, эскиди бу жол. «Эскиди деб а, - тиширину ышарады, - жолну жыл санын ким биледи, аны ким санайды?» Сагыш эте кетеди да, сора: «Экибиз да тенг болурбуз», - деген акылгыга келеди. «Сюймезен!» - деп кюледи бир ауз. Ол дайым да Аминат бла даулашханлай жашайды. Юйренгенди Аминат, кёзоу бла излеген да этмейди аны. Болсада, ачыу тийип: «Да, мен кёргенни ол да кёргенди», - дейди. Сора ауз да жумушагырак болады: «Жол дегенинг кый кибикди. Экиси да бирге ушайдыла. Бири, барып турсанг, сыйдоренден сыйдоре барады, бирси, айтып турсанг, кыйдоренден кыйдоре барады». «Алайды», - дейди Аминат, былайда журт кыуаргыга, бери жол салыргыга ауз ачхан баш иесин эсине тошоре.

Аминат жашаган юй элини бек бийик

жериндеди – теш ортасында. Ол себепден уллу эл, кюл аяздача, ачыккыды. Уллу жол да, уллу суу да, бир бирлерине эришип, энишге чабадыла. Нек? Кыайры? Ол эришиуден хапар айтыргыга ашыккыганча, ёрге айланып келедиле гитче машиначыккыла...

Кёлени аталары табылгандыла уруш бошалгандан сора, таулула Ата журтларына кыайтханда да, Кими Германияда, кими Америкада. Ахматны юсюнден да келген эди бир хапар – ол сауду, ким эсе да аны Австрияда кёргенди деп. Алай андан Аминатха бла аны юч жашына не? Унамады, жашларына аны сураргыга кыймады. Ёхтем эди.

- Сизни излей келмегенни кыалай излерсиз?! Австрияда угъай, кыоншу элде болса да, унамам, - деп кыйды. Бу арт кюлде нек эсе да Ахмат кез аллына терк-терк келеди. Эсине бир ууак затла иш да тюшедиле. Аланы унутмай турганына сейир этеди. Кеси кесинден уялып: «Бир зат бла жореги кыйынаса уа...» - деп да кыошады...

«Аминат кыйынды», - деген хапар, айтылайыммы, айтылмайыммы

дегенча, мудах тийреде тауушсуз арбазланы жоккылайды.

- Келин, бир кюзюге берсенг а.
- Не этесе, амма, кюзюню? Ма.
Аминат тешегинде бир кесек кетюрюлюп, кюзюге кыарады:

- Ах кюнюм, энди ол мени былай кёрсе, не айтыркыды?

- Ким?
- Эшитмегенмисе? Элде андан сора хапар жоккыда!

- Не хапар, амма?
- Да, «Ахмат келеди!» - деп, бир бирге сыйюнчо айтып айланадыла да. Асыры эшитмегенсе.

Келин тынгылады. Энди ол эски хуна жоккыда. Аминат аркъасы бла аны тиреп турмагандан болур, оюлганды. Аны орунуна жашла зыбыр ташладан ариу бийик хуна кыалагандыла. Аны жанында агъач шинтик кёрюмдейди. Ол Аминат бла даулашхан ауз а айланады. «... барып турсанг - сыйдюрюп, айтып турсанг - кыйдюрюп турады», - деп, кимден эсе да, неден эсе да тарыгыды ол. Аминат аны эшитир эди, ангылар эди. Алай ол жоккыда. Ауз нёгерсизди. Жангыз.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Ставропольгызга тебирегенле,
жолга сакъ болугуз!

Автомашина жоллагыз кыараган «Кавказ» управлениандан билдиргенлерича, тюнене кече 03.30 сагыатдан башлап, энчи оноу этилгиниче дери, Ставрополь шахаргыз (Извещательный элини жанындан) элтген Р-217 жолну онююнчо километринден онсегизинчисине дери машиналары жорююне чек салынганды. Аны сылтауу кеп кыар жауганы, боран, аллынг бир метрден ары кёрюмгени бла байламдыла. Шахаргыз барыргыз умут этгенле ол тийрени бу маршрут бла ётерге боллуккыдула: станция Барсуковская – Тоннельный – Грушёвый – Ставрополь.

Дагыда жолну кыалын туман басханы ючюн Р-217 трассаны Невинномысск шахардан башлап Водо-раздел элге дери кесеге жабылдыла. Ары баргызла башха жолланы хайырланыргыз боллуккыдула.

Ставрополь крайны жол службалары федерал трассаланы тазалар эмда алада кюркюуузулуккына жалчытыр ючюн кыолдан келгенни аямай кюрешедиле шёндю. Тийишли ишледе 90 энчи техника, ол санда тракторла, экскаваторла, автогрейдерле хайырланыладыла, сора дагыда жюзден артык адам кыармашады. Жолланы кюркюуулу жерлеринде эвакуация техника де-журство бардырады.

Автотрассалада болумгыз метеоконтроль постла кече, кюн демей кёз-кыулак болгызлап турадыла. Алада датчикледен информация олсагыат оперативный дежурныйлеге жибериледи, ол а жол службаланы ишин тийишдирге амал береди.

Росавтодорну бойсунуунда болгыз «Кавказ» управление водителлеге жоллада сакъ болургыз, службаланы техникасына чырмау салмагыз чакырады. Трассалада болум осалына кетгенин, чурумла неда хата-палах болгызны элсегиз, мычымай 8 (879) 333-11-59 телефон номер бла селешигиз.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Кыюну боюну кыатында юч иегиси кыатыш кесилген эти. **6.** Адам ашаучу ханс. **9.** Аз жауун жауганы. **10.** Кыарын ауруу. **11.** Киритни нёгери. **12.** Зурнук. **16.** Жылы келген адам. **18.** Нальчик тийреде, анга кыошуган эл. **19.** Нарт батыр. **20.** Омакъ кийиниучо адам. **21.** Бал чибинни чайыры. **22.** Аллахны фарзларындан бири. **25.** Бийикледе жашаган адам. **30.** Аты таурууда сакъланган, кырым ханла бла урушха чыккыз таулу кыыз. **31.** Ётюрюксюз сёз. **32.** Отунчуну саууту. **33.** Ол кыабындан жийиргенгенча деп айтыу барды таулулада. **34.** Илхам.

ЁРЕСИНЕ: 1. Танг жулдуз. **2.** Кыарыулу, тёзюмлю, чынкыкызан. **3.** Чулгызнып, учхалап баргызан бичен кесек. **4.** Кыанатлы. **7.** Ол кыагана кыада арта кыатады. **8.** Ичги. **13.** Таулу календарь. **14.** Сыйлы дарий. **15.** Босагыз. **17.** Бахчада кыанатлыланы кюркытуучу. **23.** Аскер бёлюм. **24.** Жаннет сууу. **26.** Туккым бёлюм. **27.** Суусун затны ёлчечи. **28.** Элини салкын жаны. **29.** Жылыу бериучо зат.

ГАЗЕТНИ 144-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 1. Мандалакъ. **6.** Жулдуз. **7.** Одайгы. **9.** Лейсан. **11.** Базук. **12.** Чырай. **13.** Акъжаулукъ. **20.** Ырыслау. **21.** Талашуу. **22.** Талпыу. **23.** Адамлыкъ. **24.** Кыылкыяр. **26.** Хатагыла. **30.** Азман. **31.** Бауур. **32.** Чырмауукъ. **33.** Кыаячы. **34.** Сеэле. **35.** Чыккырт.

ЁРЕСИНЕ: 2. Ауузлукъ. **3.** Алдануу. **4.** Жутлукъ. **5.** Агъырыкъ. **8.** Жандыракёз. **10.** Танышдыруу. **14.** Жамауат. **15.** Латышы. **16.** Чырай. **17.** Чалыу. **18.** Жалын. **19.** Уурт. **25.** Балакыа. **27.** Айыучач. **28.** Лауреат. **29.** Налтех.

Учредитель: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зукура (бёлюмню редактору),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору),
УЛБАШЛАНЫ Мурат (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кыоруулау жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагы «КыМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагыатда кыол салынанды. 20.00 сагыатда кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГЫАНЛА:
Мусукаланы Сакинат - дежурный редактор;
Ах кёбекланы Жаннета - (1,2,3,4-чю бетле),
Геляланы Валентина - (9,12-чи бетле),
Токумаланы Салим - (10, 11-чи бетле), - кор-ректорла.

Тиражы 1390 экз. Заказ № 1187
Багыасы 15 сомду.

РЕДАКЦИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru